

Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü (Konya Meram, Selçuklu, Karatay İlköğretim Okulları Üzerine Bir Araştırma)

Metin KASIM¹, Seher BAYAR²

Özet

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, çocuk gelişimi ve kitle iletişim araçları arasında sıkı sıkıya bir ilişki vardır. Bu araçların, çocuklar için en etkili olanı ise televizyondur. Çalışmanın temel amacı, televizyonun çocuklar üzerindeki rolünü araştırarak, televizyon yayınlarındaki cinsel içeriklerin çocukların gelişimlerinde etkisi olup olmadığını açığa çıkarmaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen çalışmada, Konya'da 4 farklı bölge seçilerek, farklı sosyo-ekonomik durumlarda olan örneklem grubundan veriler elde edilmekte ve bu veriler uzmanlardan alınan bilgilerle ve literatür taramasıyla desteklenmektedir. "Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü" isimli çalışmada edinilen bulgular sonucunda, çocuklar televizyon yayınlarından etkilenmektedir ve televizyon dizilerinde çıkan cinsel içerikler, çocukların dikkatini çekmekte ve merak duygusunu artırıp, cinsel konuları araştırmasına, bu konuda çeşitli sorular sorarak merak duygusunu gidermeye çalışmasına sebep olmaktadır. Televizyonda yer alan cinsel içerikli yayınlar, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasında ve çocukların cinsel bilgi edinmeye normalden önce başlamasında etkindir. Müstehcen yayınlarla çocukların yanında karşılaşan ailelerin telaşa kapıldığı, çocuğun gördüğü görsel hakkında bilgi vermek yerine televizyon kanalını değiştirdiği de tespit edilen sonuçlar arasındadır. Çalışmamızda, cinsel eğitim eksikliği gün yüzüne çıkmış olup, yeteri kadar cinsel eğitim verilmeyen çocuğun ergenliğe geçiş döneminde ve sonrasında birçok problemle karşılaştığı görüşü de çıkan sonuçlar arasındadır.

Anahtar kelimeler : Çocuk, Ergenlik, Medya, Cinsel Eğitim.

The Role Of Sexual Contents In Television Broadcasts On The Development Of Children

Abstract

In the century we are involved, there is a close relationship between child development and the mass media. The most effective of these tools for children is television. The main purpose of the study is to investigate the role of television on children and to reveal whether the sexual content of television broadcasts is an effect on children's development. In this study, 4 different regions are selected in Konya and data are obtained from the sample group of different socio-economic situations and these data are supported by the information obtained from the experts and by the literature review. As a result of the findings in the study named "The Role of Sexual Contents in Television Broadcasts on the Development of Children", children are affected by television broadcasts and sexual content in

¹ Prof.Dr.,Selçuk Üniversitesi, mkasim@selcuk.edu.tr

² Doktora öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, shr.byr14@hotmail.com

television series attracts the attention and curiosity of children, causes investigating sexual issues by asking questions on that subject. Sexual content on television is a factor on arousal of sexual stimulation of the children heterochronically and beginning to acquire sexual information much earlier. It is also one of the results that the families who are exposed to obscene publications by the children have changed the television channel instead of giving information about the visuals that the child has been confronted with. In our study, the lack of sexual education has come to light and it is among the results that the child who is not given sexual education has encountered many problems during and after transition to adolescence.

Keywords: Child, Adolescence, Media, Sexual Education.

GİRİŞ

Kitle iletişim araçlarının önemi gün geçtikçe artmaktadır. Kitle iletişim araçları toplumu etkileyen, yol gösteren, alışkanlık edinmeye yardımcı olan bir özelliğe sahiptir. Kitle iletişim araçlarına her an ulaşma imkânı, boş zamanı değerlendirme ve özellikle eğlendirme özellikleri insanları bu araca bağımlı hale getirmektedir. Kitle iletişim araçlarıyla verilen iletilere en savunmasız olarak yakalanan izleyici gruplarından biri çocuklardır. Bu araçlar içerisinde en etkin rolü oynayan ise televizyondur.

Televizyonun çocuklar üzerinde birçok etkisi vardır. Bu etkiler tüketim toplumu bireyi olmaları üzerine etkileri, cinsel kimliğin oluşması ve karşı cinsle olan ilişkiler üzerine etkisi, anne-baba ile ilişkisi üzerine etkisi, şiddet eğilimlerine etkisi, okumaya, düşünmeye ve başarıya etkisi, kendi kimliklerinin oluşumuna etkisi ve çocukluğun yitirilmesine etkisi (Büyükbaykal, 2007: 35) olarak sıralanabilir. Çocuğun gelişim döneminde ebeveynlerinin etkisiyle maruz kaldığı yayınlardaki görüntüler büyük oranda çocuğun hayatında sorun teşkil etmektedir.

Televizyonun aile içinde temel gereksinimler arasında yer almaya başlamasıyla toplum yapısında aile kavramı değişmekte ve bu aile kavramı içindeki çocuk kavramı da değişik biçimlerde önem kazanmaktadır. Değişen toplum yapıları ile birlikte yeri ve işlevi değişen çocuk da iletişim ortamları içinde farklı biçimde yer almaya, bu yeni biçim ve işlevinden dolayı iletişim ortamlarından farklı biçimde etkilenmeye başlamaktadır. Çocuklar ve gençlerle ilgili olarak yapılabilecek herhangi bir çalışmanın bu değişimlerin neler olduğunu ve yönünü saptaması, bu günkü gençlerden gelecekte neler beklendiğini belirlemesi bakımından büyük önem taşımaktadır (Pembecioğlu, 2013: 400). Çocuklar bir toplumun geleceğine tutulan aynadır. Bundan dolayı onların gelişiminde yaşadıkları problemler, eğitim süreçleri ve izledikleri yayınlar sonraki dönemleri için çok önemlidir. Çocukların maruz kaldıkları televizyon yayınlarının çocuğun gelişimindeki rolü büyüktür.

1. Doğumdan Ergenlik Sonuna Çocuk Gelişimi

Geçmişten günümüze, insan davranışlarını etkileyen birçok faktör vardır. İnsanların göstermiş oldukları davranışların temelinde doğum öncesinden başlayarak geçmiş yaşantıların, özellikle de çocukluk döneminin büyük etkisi vardır. İnsanı değerlendirirken geçmişini ve bugününü birlikte değerlendirmek gerekir (Şişman, 2007: 157). Çocuk her şeyden önce yetiştikinden farklı bir bireydir. Çocuğun yetiştikinden farklı değerlendirilmesini sağlayan en önemli gelişme, psikoloji, pedagoji alanlarında bilimsel çalışmalarda artış ile olmaktadır (Can, 2006: 34). Çalışmalar sayesinde çocuğun sosyal,

ruhsal, psikolojik ve fiziksel yönden yetişkinden ayırt edilmesi gereken birçok yönü farkedilmiştir.

Her dönemin birbirini etkilediğine vurgu yaparak, bebeklik dönemini gömleğin üst düğmeleri gibi düşünen ve onu yanlış iliklediğimiz zaman diğerlerinin de yanlış gideceğinin altını çizen Uzman Psikolog Hakan Tokgöz şunları da dile getirir:

“...Doğumdan sonraki ilk 1 yıl en önemlisi, sonraki iki yıl biraz daha önemli, sonraki 3 yıl daha da az önemlidir. İlk 6 yıl çok kritiktir. 1. yılı gömleğin üst düğmesi gibi düşüneneceğiz, onu yanlış iliklediğimiz zaman diğerleri de kötü gidiyor. En kritiği 0-1 yaş arası, sonra 1-3 yaş, sonra 3-6 yaş aralığıdır. Psikolojik rahatsızlıklar ve kişilik gelişimi açısından, 0-1 yaş çok önemli bir dönem, buna biz “psikotik dönem” diyoruz. 0-1 yaş dönemindeki sıkıntılı durumlar beyinde organik hasarlara kadar gider, psikoza kadar götürür.1-3 yaş aralığı, kişilik bozukluklarını tetikleyecek şeylere götürür. Bu dönemde yapılan hatalar, kişilik bozukluklarına götürür, 3-6 yaş aralığı da bizim “normal nevroz” dediğimiz, depresyon, kaygı bozuklukları gibi durumların ortaya çıktığı dönemdir. Yani kişiliğin temellerinin atıldığı dönem 0-6 yaş arası dönemdir. Ondan sonra insan isterse 40 yaşına gelsin isterse 60 yaşına gelsin, dönüp ya 0-1 yaş arası, ya 3-6 yaş arası sıkıntıları yaşar” (Tokgöz, 6.10.2016 tarihli röportaj).

Her evre kabaca belli yaşlarda oluşur ve çocuğun gelişimi için belirli görevlerin yerine getirilmesini gerektirir. Çocuk bu öğrenme evrelerini normal bir süreçte geçirmediğinde, gelişiminde bozukluklar çıkar ve büyüdükçe de başka problemler patlak vermeye başlar (Mountrorse, 2000:139). Bu özel dönemlerden biri ergenliktir.

Gelişim aşamaları açısından ergenlik, en hızlı gelişmenin olduğu (bebeklikten sonra) ikinci gelişim dönemidir. Bu gelişmenin önemi tartışılmaz bir parçası da ruhsal gelişimdir (Söylemez, 2005: 20). Ergenlik döneminde normal davranışlar beklenmemelidir. Psikiyatristler bütün ergenlerin, çocukluk döneminden çıkarken önemli çalkantılar ve karışıklıklar yaşadıklarına inanırlar (Orvin, 1997: 77). Ergenlik döneminde birçok çevresel, psikolojik, bedensel sorun da açığa çıkabilir.

2.Ergenlik Döneminde Kişilik-Kimlik Gelişimi

“Aynada gördüğümüz görüntülerin derinliklerinden bahsediyoruz, üzerimize giydiğimiz sıfatların ötesinden. Zihnimizi kurcalayıp da yanıtını bulmakta zorlanılan soru, “Ben kimim?” sorusu. Çünkü ergenlikte içine girdiğimiz o zorlu kimlik arayışı dönemi sonrası hayatımızın geri kalanı da bulduğumuz kimliklerin ne olduğunu anlamaya çalışmakla geçmektedir” (TÜBİTAK, 2007). Birey ergenlik dönemine geçişte birçok soruyla karşı karşıya kalmaktadır.

Ergen, erişkinliğe ilk adımında, kişisel özellikleriyle mücadele etmeye başlar (Orvin, 1997: 25). Kişilik, bir insanı başkasından ayıran özelliklerin tümünü ve çevresine uyum sağlamak için geliştirdiği davranış biçimini belirtir, yani sosyal ve psikolojik tepkilerin tümüne verilen bir isimdir. (Yörükoğlu, 2000: 81, Kulaksızoğlu, 1999: 106). Ergenlik, kişiliğin temellerinin atılmasında en önemli olduğu dönemdir. Her çocuk, ergenliğe geçiş döneminde kişilik problemiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Ergenin kimliği, çocukluktan itibaren yapılan değişik özdeşimlerle yavaş yavaş gelişir. Ergenliğin başlarındaki çocukların kendi kimlikleri hakkında belirgin olmayan bazı imgeleri vardır. Ergenlik kimlik geliştirmede önemli bir dönemdir ve ergen ben kimim? Hangi hareket doğru? Nasıl davranmalıyım? sorularına cevap arar (Kulaksızoğlu, 1999:106). Ergen kimliğini bulduğu ve karmaşalardan sıyrılabilirdiği

oranda kişiliği oturmuş olacaktır. Kimlik; bireyin yalnızca kendine özgü tutumlarından, duygularından, algılarından, değerlerinden ve davranışlarından oluşan, kendi hakkındaki görüşüdür. Kişiliğin öznel yanısıdır (Yılmaz, 2014: 16). Ergen, kimlik edinme temellerini bu dönemde atmakta ve kişilik gelişimi de yavaş yavaş şekil almaya başlamaktadır.

Ergen, kişiliğini güçlendirip, yeniden yönlendirme çabası sırasında, şüphesiz yanlış yollar, çıkmaz sokaklar ve yol ayrımları arasında dolanıp durabilir. Yani benliğin oluşması dümdüz bir çizgi halinde gerçekleşmez. Sürekli değişiklikler olur bu da hem ergenin hem de ailesinin büyük heyecan ve gerilimler yaşamasına neden olur (Saygılı, 2002: 18). Çevresindekilerle sorunlar yaşayan ergen, karmaşık düşünceler içindedir ama bu bir süreçtir.

3. Televizyonun Çocukların Yaşamındaki Yeri ve Etkileri

“Peri masallarındaki devlere çocuklar bile inanmaz oldu artık. Günümüz masallarında devlerin yerini robotlar, uzay canavarları, ne idüğü belirsiz iyi ve kötü yaratıklar aldı. Eskinin masal devi gözlerden de gönüllerden de düştü. Masal gözlerden düştü ama insan hayatına öyle bir dev girdi ki, onunla tek bir prensin, şövalyenin ya da halktan bir kahramanın başa çıkması olanaksız hale geldi. Aile yuvamızın en mahrem alanlarına elini kolunu sallayarak giren, zamanımızın epeyce bölümünü alan, toplumsal ilişkilerimizde bile bizi rahat bırakmayan bir dev bu, “elektronik dev” yani televizyondur ” (Mutlu, 2008: 13). Televizyon, günümüzün en etkili kitle iletişim araçlarından birisidir. Televizyon gün geçtikçe hayatımıza daha çok dâhil olmakta ve evlere gönüllü olarak girerek aileleri ve değerleri içten yok etmektedir. Bu durumdan en çok etkilenen ise savunmasız izleyici olan çocuklardır.

Televizyon daha çok yetişkinlere yönelik bir kitle iletişim aracıdır ama çocuk büyüklerin dünyasına erişmenin onlara öykünmeyle gerçekleşebileceğini sanmaktadır. Görüntüyü çocuğun ayağına getiren televizyon, modern bir araçtır (Aral ve Aktaş, 1997: 105; Gürün, 1984: 144; Korkmaz, 1999: 126). Televizyonun çocuklar için birinci medya oluşu değişmemektedir çünkü çocuklar iki yaşına varır varmaz, TV’yi açıp kapatmaya, kanalları değiştirerek oynamaya başlamaktadırlar. Yani diğer medya araçlarının tersine çocuk, TV’yi çok erken yaşlarda benimsemektir (Kapferer, 1991: 38). Televizyonun her evde bulunması, kolay ulaşılabilir bir araç olması, göze ve kulağa hitap etmesi nedeniyle çocukların vazgeçilmez aracı haline gelmektedir.

Çocuk ile yetişkinin televizyonu kullanma nedenleri ve biçimleri farklı olsa da ekranda her şey herkese açıktır. Çocuk yalnızca çocuk programı izlemez, yetişkin gibi televizyonu sabah erken saatlerde açma ve kapama alışkanlığına sahiptir. Kanal değiştirme yarışından hoşlanır. Televizyonu görsel bir oyuncak gibi kullanmak günlük ilgileri arasında yer alır. Bu arada da ilgisini çeken her şeye bakar. Modern ifşa aracı olan televizyon sayesinde yetişkinler dünyasının bütün sırlarını öğrenir. Yetişkinlere yönelik programları izledikçe büyüdüğü duygusuna kapılmaktan da kendini alı koyamaz. Erken olgunlaşma süreci içinde zamanla çocuk programlarını bile hafife alır ve onlardan uzaklaşır. Bu yönü ile televizyon, çocukla yetişkin arasındaki seviye farkını ortadan kaldırmaktadır (Şirin, 1998: 14). Çocuklar baş döndürücü görsellere şaşkınlıkla bakmakla, görsel zenginlikten zevk almakta ama aslında hem fiziksel olarak hem de bedensel olarak pasifleşmektedirler.

Televizyon giderek daha fazla bir şekilde çocukların ve gençlerin tutum ve davranışlarına şekil vermekte ve onların görüşlerini etkilemektedir. Bu bakımdan denilebilir ki TV gençler üzerinde aileden ve eğitim kurumlarından daha etkili olmaya başlamıştır. TV'yi belirli bir süre izleyen ergenler, gördükleri olay ve olguları doğru ve kabul edilebilir olarak düşünmektedirler. TV de her şeyin iyi sonla bittiğini izleyen ergenler, hayatın filmlerdeki gibi olduğuna inanır (Kulaksızoğlu, 1999: 163). Televizyon, çocukların dünyasında öyle bir yer edinmiştir ki, yaşanan birçok şeyin gerçek olduğuna inandırılmaktadırlar. Televizyon çocukların kişilik, bilişsel, fiziksel, psikolojik, ahlak ve cinsel gelişimini de etkilemektedir.

4. Televizyonun Çocukların Kişilik Gelişimi Üzerindeki Etkileri

“Televizyon çocuk için hala görsel, bıkmadan oynadığı tehlikeli bir oyuncaktır” (Şirin, 1998: 28). Şirin'in belirttiği gibi, çocuklar ekrandaki hareketlilik, zengin içeriğe sahip oyuncaktan, hiç bıkmamakta ama bu oyuncağın tehlikelerinin de farkına varmamaktadırlar.

Hedef kitle içinde yer alan çocukların da tutum ve davranışlarını etkileyen biyolojik, sosyolojik, psikolojik ve ekonomik faktörler ve buna bağlı çok sayıda faktör sayılabilir. Bunlardan bazıları; cinsiyet, yaş, zekâ, yaşanan coğrafi çevre, arkadaş çevresidir (Kasım, 2013: 40). Hedef kitle içinde çocukları da göz önüne alan programcılar, çocukların olumsuz etkilenebileceği birçok faktörü göz ardı etmektedir.

Televizyon programlarının düş gücünü artırdığı, geliştirdiği, TV programlarını izleyen çocukların televizyon izlemekten doğan edilgenliklerini giderdiği, 10-11 ve 13-14 yaşlarındaki çocukların ilgilerini uyandırdığı, zevklerini geliştirdiği bilinmektedir (Pembecioğlu, 2006:277). Televizyon çocukların toplumsallaşmasında, kişiliklerini geliştirmelerinde, tüketim alışkanlıklarının oluşmasında, ana dillerini öğrenmesinde, okulda başarılarında, aile ilişkilerinin oluşmasında, toplum içerisindeki görevlerini öğrenmesinde önemli bir iletişim aracıdır. Bu araç iyi şekilde kullanıldığı takdirde, çocuklar toplum içerisinde kurallara uyan, başarılı dilini ve kültürünü bilen, uyumlu insanlar olabilirler. Televizyonda, sonuçlarını düşünmeden, sadece duyguya ve hırsa dayanan bir yayın yapılması durumunda ise, çocuklar şiddet, şehvet, tüketim düşkünü, argo konuşan, toplumsal normlara uymayan toplumda marjinal olmayı başarı sayan bir nesil yetişmiş olur (Can, 2000: 14-15). Çocukların küçük yaşlardan itibaren televizyonla tanıştığı düşünüldüğünde olumsuz yanlarının boyutu daha çok gün yüzüne çıkmaktadır.

Küçük yaşta çocuklar gördüklerini taklit etmeye çok meraklıdır. TV'nin etkileri üzerindeki araştırmalara baktığımızda büyük çoğunluğun olumsuzları ortaya çıkarmaya yönelik olduğu görülmektedir (Turam, 1996: 40). Televizyon, çocukları onların kişilik gelişimleri, sosyalleşmeleri bakımından çok büyük önem taşıyan oyun ve arkadaş ortamlarından uzak tutmaktadır. Bu ortamdan kopma, çocuğun ileriki yaşamında sosyal ilişkiler kurma, arkadaş edinme başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Küçük yaşlarda başlayan televizyonun etkileri, çocuğun ilk gelişim evresinden, yaşlılık evresine kadar bütün hayatı boyunca etkisini sürdürecektir.

5. Televizyonun Çocukların Bilişsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri

“Televizyon seyredirken şuur yarı uykudadır. Çocukluk çağının yorgun, bıkmın, sorunlu insanını televizyona mahkûm ve mecbur eden sebep de bilincin yarı uykuda olmasıdır” (Öztürk, 2002: 66). Çocuklar üç yaşından itibaren sistematik bir şekilde televizyon izlemeye başlamaktadırlar ama izleme yaşının üç yaşından itibaren başlaması, yayınların çocuklar için yapıldığı anlamına gelmemektedir (Şirin, 1998: 89). Yetişkinlerle birlikte onların dünyasına dâhil olan çocuk, her yayını izleme potansiyeline sahiptir.

Televizyonda görülen bombardıman şeklinde hızlı geçen şeyler çocuğun hızlı geçişler yapmasına ve yapılanmamış yanlış malzemeler almasına neden olur. Böylece dikkat süreklilik kazanmak yerine parçalanır ve kaybolur. Televizyona teslim olan çocuk dikkatini toparlayamaz ve gerçek yaşamdaki katılımcılıktan, televizyon karşısında pasif izleyici haline geçer. Beyin araştırmacıları, aşırı televizyon seyretmenin beyin bağlantılarını engellediğini ileri sürmektedirler. Bir yetişkinin beyniyle aynı yapıda olmayan çocuk beyni gerekli bağlantıları oluşturamadığı için kopuk ve kesik dikkat aralıkları geliştirir. Eğer günde 2-4 saatten fazla televizyon seyrederse beyin fonksiyonları uyuşur ve odak noktasını, dikkat sürekliliğini kaybeder (Ertürk, 2004: 274). Çocukların dikkat düzeyi ve öğrenme kapasiteleri yetişkinlerden farklı olacağından, TV seyretme nedenleri de farklıdır. Araştırmalarda küçük çocukların reklamları bütün dikkatleriyle izledikleri, büyük çocukların ise doğrudan kendilerini ilgilendiren ürünlerin reklamlarıyla daha çok ilgilendikleri görülmüştür (Turam, 1996: 76). Televizyonun çocuklar üzerindeki rolü, bilişsel düzeyde de karşımıza çıkmaktadır. Çocukların çoğu zaman dikkat eksikliğine, beyin fonksiyonlarının uyuşarak beynin tembelleşmesine ve bu da okul başarısına, okuduğunu anlama sorununa işaret ettiği görülmektedir. Bu durum, medyadan etkilenen çocukların ve gençlerin gelecek başarılarını, hedeflerini olumsuz biçimde etkileyecek önemli bir engel olarak görülmektedir.

6. Televizyonun Çocukların Fizyolojik Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Çocukların bedensel özellikleri göz önüne alındığında hızlı bir bedensel değişimin ve büyümenin kısa bir sürede gerçekleştiğini göz önünde bulundurmak gerekir. İnanılmaz ölçüde gelişme gösteren çocuğun, sürekli bir hareket gereksinimi bulunmaktadır. Çocuğun bu gereksinimi öylesine önemlidir ki 10-15 dakika hareketsiz durmak onun için işkence anlamına gelmektedir. Çocukların televizyon karşısında hareketsiz oturmaları, onları fiziksel açıdan olumsuz etkilemektedir. İlgisini çok fazla çeken bir konu yüzünden televizyon önünden bir türlü ayrılamayan, hareket bile edemeyen çocuğun fiziksel gelişim süreci geciktirilmiş olur (Pembecioğlu, 2006: 188). Reklamlar, çizgi filmler, diziler bile çocuğun bu işkenceye maruz kalmasına neden olmaktadır.

Medya karşısında geçirilen zaman yaratıcı ve etkin toplumsal uğraşların yerini almaktadır. Uzun süreli maruz kalındığında genç insanların davranışını ve hareketlerinin biçimlenmesinde medya, ana-baba ve öğretmenlerinden daha fazla etkin olmakta, bir rol örneği, başlıca ya da bilginin ulaşılabilceği kaynak durumuna gelmektedir (Çamurdan, 2007:26). Bazı olumlu yararları olsa da aşırı televizyon seyretme, dikkatsizlik, stresi konsantrasyon eksikliği ve göz bozukluğuna neden

olmaktadır (Korkmaz, 1999: 126). Çocuklar üzerinde önemli bir güce sahip olan televizyon yayınları çocukları etkisi altına almaktadır.

Amerika’da lise öğrencileri arasında televizyon izleme ile aşırı kilo, sedanter yaşam, yetersiz sebze- meyve tüketimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin %10’unun aşırı kilolu olduğu, televizyon izlemenin aşırı kilo üzerindeki baskın etkisinin fiziksel aktiviteye daha az katılma nedeniyle olduğu saptanmıştır (Aktaran: Öztürk ve Karayağız, 2007: 84). Araştırmalardan da görüldüğü üzere uzun süre televizyon karşısında vakit geçirmek beyin fonksiyonlarının uyuşmasının yanı sıra fiziksel bir çok probleme de neden olmaktadır.

7. Televizyonun Çocukların Psikolojik Gelişimi Üzerindeki Etkileri

İçinin doldurulması gereken 24 saatlik kablo haber programları nedeniyle kişiler gerçekte doğru orantılı olmayan bir güvenlik eksikliğini tetikleyen ayrıntılı şiddet görüntülerine maruz kalmaktadır. Çocuklar bu görüntülere karşı özellikle savunmasızdır (Gregory, 2013: 96). Gözlemciler şiddet ve adam öldürme sahnelerini izleyen çocuklarda çeşitli gerginlik ve endişe belirtilerinin görüldüğüne dikkat çekmektedir. Aynı görüntüler bazı çocuklarda uyuma zorluklarına ya da uykularında kâbusların görülmesine de sebep olmaktadır. TV yoluyla sergilenen cinayet sahnelerinin izlenmesi saldırganlık davranışını artırabildiği gibi, bu şiddet eylemlerinin zamanla cinsel haz yerine de geçmeye başladığı görülmektedir (Yavuzer, 2005: 167). Çocuklar duygusal-psikolojik yönden televizyondan çok etkilenmektedir. Hayal dünyası ile kendini bulutların üstünde hisseden çocuk, gerçek dünyadaki görüntüler arasında bocalarken, korku, kaygı, saldırgan davranışlar göstermektedir.

Televizyonun psikolojik olarak çocukları derinden etkilediğini vurgulayan Çalışkan, televizyonun sadece olumsuz yönüne değinerek şunları ifade eder:

“Televizyonun çocukları olumlu etkileyebileceğini hiç düşünmüyorum: Felaket; cinsel ilişkiler, lüks hayat, tatmin olmama, okulda öğretmene saygısızlık, çılgın lise dönemleri, açık saçık kıyafetler, mini etekler çok normalleşti. Artık gözümüzde televizyonda sürekli mini etekli kızlar göre göre bizim için bacağı açık kızlar çok çekici hale gelmemeye başladı. Şu an tek çekici şey penis ve vajinadır, başka hiçbir şey değil. Televizyon programlarında kadınlar göğüsler açık, bikinili, dizilerde gençler babalarının yanında alkol içiyor. Çocuklar dizilerdeki hayata bakıyor, bir de kendine bakıyor, kendisi elkart parasını bile zor buluyor. Ne yapacak bu çocuk, tabii ki depresyona girecek...” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Araştırmamızın da konusu olan TV’deki cinselliğin şiddetle birlikte yer alması küçük çocukların cinselliği yanlış yorumlamasına neden olmaktadır. Çocukların yetişkinlerle birlikte izledikleri cinsel davranışlar, huzursuzluk ve utanma duygusunu açığa çıkarmaktadır.

8. Televizyonun Çocukların Ahlaki Gelişimleri Üzerindeki Etkileri

Modern çocuğun içinde bulunduğu çevre değişmektedir. Bu yeni çevreye uyum sağlama sorunu yaşayan çocuğu anlamak için yetişkinler yeteri kadar çaba göstermemektedir. Değişen çevre etkileri arasında televizyon ve bunun yarattığı dünya önemli bir yer tutmaktadır. Geçmiş nesillerin, masallar ve öykülerle büyüyen çocuklarının yerini, bugünün sanal çocukları almaktadır. Ünlü Kırmızı Şapkalı Kız masalından büyükanneye gönderilen, şarap kelimesi çocuklara uygun olmadığı için

çıkarılmıştır. Bu sözcükleri uygun görmeyen büyükler, bugün TV de yayınlanan çizgi filmlerde, sözcüklerin çocukları ne kadar etkilediğini düşünmemektedir (Pembecioğlu, 2006: 215). Değişen dünyaya ayak uydurabilmek için birçok değer çoğu kez göz ardı edilmektedir.

Televizyonun önemli sakıncalarından biri hiç kuşkusuz aile içinde söyleşi, dertleşme ve konuşmayı sınırlamasıdır. Akşamları bir araya gelen aile üyeleri yüzlerini ekrana çevirip konuşmayı en aza indirerek birbirini susturmaya çalışarak saatler geçirirler. Ana babalar kendi dizilerini seyrederken çocukları, çocuklar da kendi programlarını seyrederken ana babayı konuşturamazlar. TV, alışkanlığı ülkemizde geleneksel ev gezmelerini, eş dostla yapılan akşam sohbetlerini de azaltmıştır. Aileler toplumsal yalnızlığa alışır ve komşuluk ilişkileri de zayıflamıştır. Ailelerin değer yargılarında değişme ve aşınma başlamıştır (Öztürk, 2002: 65). Değerlerin ve tutumların sorgulandığı ve gittikçe yok olmaya başladığının farkına varıldığı bu çağda televizyonun yerinin de sorgulanması gerekmektedir. Bu durumdan en çok etkilenen ise savunmasız izleyici olan çocuklardır.

9. Televizyonun Çocukların Cinsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri

“Medyanın çocuk ve yetişkin cinselliği arasındaki farkları silme gayretinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Özellikle TV tüm nüfusu yüksek bir cinsel heyecan durumu içine sokmakla kalmamakta, eşitlikçi bir cinsel ilişki türüne de vurgu yapmaktadır. Cinsellik, karanlık ve derin yetişkin sırrından herkes için hazır olan bir ürüne yani gargara ya da koltukaltı deodorant gibi bir şeye dönüştürmektedir” (Postman, 1995: 174).

Televizyon ekranlarında sergilenen aşırı ölçüde açık saçık sahneler, pornografik görüntüler ve erotik filmler, çocuklardaki cinsel dürtülerin normalden önce uyarılmasına ve onların çevrelerine karşı erken cinsel ilgi duymalarına yol açmaktadır. Bütün bunlar ise çocukların buluş çağına olması gerekenden çok daha önce girmesine neden olmaktadır. Cinsellik olgusu televizyon ekranlarına, kimi zaman gerçek yönleri ile kimi zaman da olanca sapkınlığı ve bütün ayrıntıları ile yansımaktadır. Bütün bu olan bitenleri gözlemleyen çocuk, ailesinin ve yakın çevresinin ayıp, günah nitelendirmeleri ile karşılaştığında bir bocalama, bir çelişki içine düşmektedir. Bu durumda çocuk, yakın çevresi ile ilgili olarak kuşkulanmaya başlamaktadır. Ailesinin verdiği tepkilerden merak duygusuna kapılan çocuk, yalnızca çocukların cinsel kimliğinin oluşumunda çarpıklıklara yol açmakla kalmamakta, aynı zamanda çocukların ailesine karşı beslediği duyguları ve sergilediği tutumları da olumsuz doğrultuda etkilemektedir (Arslan, 2004:7-8).

İrkin'in çalışmasında Türkiye'de son yıllarda yayınlanan yerli dramatik dizilerde cinselliğin sunumu ile cinselliğe dair dolaylı anlatımların arttığı ifade edilebilir. Son birkaç yıldır izleyicilerin aileleri ile birlikte televizyon başında en çok bulunduğu saatlerde yoğun olarak yerli yapım dizilere yer verilmekte ve bu dizilerde cinselliğe ilişkin unsurlar sunulmaktadır. Örneğin, başroldeki kadın karakterin hasta olan çocuğunu kurtarmak için para karşılığı bir erkekle beraber olmasını konu alan “Bin Bir Gece” dizisiyle birlikte, içeriğinde yoğun olarak evlilik dışı cinsel ilişkilerin yaşandığını diziler gösterilmeye başlanmıştır. Mazbut bir yaşamdan kurtulup zenginlik hayali kuran evin gelininin özlem duyduğunu dile getirdiği hayat biçimini anlatan “Yaprak Dökümü” ve kendinden bir hayli yaşlı bir adamla evlenen kadının, eşinin yeğeni ile yaşadığı yasak aşkı konu edinen “Aşk-ı Memnu” adlı romanlar uzun soluklu diziler olarak

yayınlanmıştır. Bu dizileri 2010 yılında yayınlanmaya başlayan ve 4 dakika süren tecavüz sahnesinin gösterildiği “Fatmagül’ün Suçu Ne?” dizisi takip etmiş; “Öyle Bir Geçer Zaman ki” adlı dizide ise erkek karakterin boşandığı eşine tecavüz etmesi ve 2011 yılı sonbaharında yayınlanmaya başlayan “İffet” isimli dizide de ekranda tecavüz sahnesi yer almıştır (İrkin, 2012: 80-81). Çocukların da TV izleme saatlerinde yayınlanan bu tür müstehcen yayınlar, onların televizyondan olumsuz yönde etkilenmesine yol açmaktadır.

Bireyin şahsiyetinin gelişimini yönünden çocukluk yıllarının önemi çok büyüktür. Dolayısı ile bu dönemde önlem alınması durumunda çocuğun ileriki yıllarda kendisini zararlı yayınlardan koruyabilmesi veya onlardan daha az zarar görebilmesi mümkün olabilecektir (Çakmaklı, 1997: 31). Televizyonun çocuk ve ergenler için bir tehdit olmaktan çıkıp, faydalı bir araca dönüşmesi, çocuğun doğumundan itibaren davranışlarının biçimlenmesinde söz sahibi olan yetişkinlerin bu durumun farkında olup, alacakları etkin önlemler ile kolaylaşacaktır.

10. Televizyon Yayınlarında Yer Alan Cinsel İçeriklerin Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Rolü Üzerine Alan Araştırması

Araştırmada veri toplama tekniği olarak nicel araştırma veri toplama tekniklerinden anket, nitel araştırma veri toplama tekniklerinden ise literatür taraması ve görüşme tekniği kullanılmaktadır. Literatür taramasının gözden geçirilmesinin ardından soru formu hazırlanmıştır.

Soru formlarıyla elde edilen bilgiler SPSS 20.0 yazılımı ile elektronik ortama aktarılmış ve analiz edilmiştir. İlk kısımda anket formu ile elde edilen bilgilerin dağılımı okullara göre incelenmiş ve verilen cevapların okul ile ilişkisi ki kare analizi ile incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini, Konya ili Meram, Karatay, Selçuklu ilçelerinde öğrenim gören ilköğretim 1.ve 4.sınıf aralığındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, çalışma evrenine bağlı olarak Konya ili merkez ilçelerinden, sosyo-ekonomik durum göz önünde bulundurularak, rastgele örneklem yöntemiyle seçilmiş olan Konya Meram Çayırbağı Tahsin- Özlem- Bengisu Emiroğlu İlkokulu, Konya Meram Özel Diltaş İlkokulu, Konya Selçuklu İhsaniye İlkokulu, Konya Karatay Feritpaşa İlkokulu’ndan 385 kişilik örneklem grubuna uygulanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Meram Çayırbağı Tahsin- Özlem- Bengisu Emiroğlu İlkokulu’ndan 94, Meram Özel Diltaş İlköğretim Okulu’ndan 108, Konya Karatay Feritpaşa İlkokulu’ndan 84, Konya Selçuklu İhsaniye İlkokulu’ndan 99 örneklem araştırmaya dahil olmuştur. Örneklemelerin 51,7% (198) i kız, 48,3% (185) ‘i erkektir.

Tablo 1. Televizyonda Yayınlanan Dizi Oyuncularının Yerinde Olmayı İsteme Durumunun Okullara Göre Dağılımı (Ki kare=5,051 ; p=0,168)

		Okul Adı				Total
		Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmak ister miydiniz?	Evet	56	51	52	54	213
		59,6%	47,2%	61,9%	54,5%	55,3%
	Hayır	38	57	32	45	172
		40,4%	52,8%	38,1%	45,5%	44,7%
Total		94	108	84	99	385
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Okul ile TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmayı isteme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 385 kişiden evet cevabını verenlerin oranı %55,3; hayır cevabını verenlerin oranı ise %44,7'dir. Çayırbağı İlkokulu öğrencilerinin %59,6'sı; Diltaş İlkokulu öğrencilerinin %47,2'si, Feritpaşa İlkokulu öğrencilerinin %61,9'u; İhsaniye İlkokulu öğrencilerinin ise %54,5'i TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmayı istediklerini belirtmişlerdir. Okul ile TV'de yayınlanan dizi oyuncularından birisinin yerinde olmayı isteme durumu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 2: TV Dizilerinde Çıkan Sarılma, Öpme Sahnelerinde Ailenin Tepkisinin Okullara Göre Dağılımı (Ki kare=45,600; p=0,000)

		Okul Adı				Total
		Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi ne oluyor?	Kanalı değiştiriyorlar	83	67	66	79	295
		88,3%	62,6%	81,5%	79,8%	77,4%
	Diziye kızmaya başlıyorlar	4	2	6	1	13
		4,3%	1,9%	7,4%	1,0%	3,4%
	Bana yayınlanan diziyle ilgili sorular soruyorlar	2	0	1	2	5
		2,1%	0,0%	1,2%	2,0%	1,3%

	Ailem benim yanımda bu tip programlar izlemiyor	3	27	6	15	51
		3,2%	25,2%	7,4%	15,2%	13,4%
	Diğer	2	11	2	2	17
		2,1%	10,3%	2,5%	2,0%	4,5%
Total		94	107	81	99	381
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Okul ile TV dizilerinde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 381 kişiden kanalı değiştirenlerin oranı %77,4; diziyeye kızmaya başlayanların oranı %3,4'tür. Yayınlanan diziyeye ilgili çocuğa sorular soranların oranı %1,3; ailesinin katılımcıların yanında bu tip dizileri izlemediğini belirtenlerin oranı %13,4'tür. Diğer şekilde tepki gösterenlerin oranı ise %4,5'dir. Okul ile TV dizilerinde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$).

Bu bulgulardan hareketle, nitel araştırma katılımcılarımızdan Uzman Psikiyatrist Recep Bostan televizyonda çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin vermesi gereken tepki hakkında şunların altını çizmiştir:

“Çok göze sokulmadan, o görüntüyle ilgili yorumunu çocuğa aktarmalıdır. Tepkisizde kalmamalıdır, çok tepkili olmamak kaydıyla yorumunu aktarmalıdır. Çok yüksek kültürlü olmayanlar için kanal değiştirilebilir ama genellikle kanalı da değiştirmekten ziyade, sosyo-kültürel seviyesi yüksek, bunu anlatabilecek düzeydeki insanlar için uygun yorumlar çocuğa aktarılmalıdır” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Uzman Psikolog Hakan Tokgöz ise çocuğun yaşına uygun cevaplar verilmesi gerektiğini vurgulayarak şunları dile getirir:

“...Televizyon yayınlarında çocuklar açık seçik sahneleri görünce ve ailelerin tedirginliğini görünce “ne oluyor burada” diye sormaya başlıyor ve daha fazla kurcalıyor. Çocuk ailesine soruyor ve bu çocuğun yaşına uygun cevaplarla verilmelidir. Yaşına uygun olmayan cevaplar verilmelidir. Kuralımız şudur, çocuk kime sorduysa o cevaplayacaktır. Mesela baba, ben bilmem annene sor demeyecektir” (Tokgöz, 06.11.2016 tarihli röportaj).

Tablo 3: Televizyon Dizilerinde En Çok Dikkat Çeken Şeylerin Okullara Göre Dağılımı (Ki kare=79,736; p=0,000)

		Okul Adı				Total
		Çayırbağı	Diltaş	Feritpaşa	İhsaniye	
TV dizilerinde en çok dikkatinizi çeken şey nedir?	Cinsel içerikler	42	28	18	24	112
		47,2%	29,5%	25,0%	27,0%	32,5%
	Korku-gerilim içerikler	3	7	8	21	39
		3,4%	7,4%	11,1%	23,6%	11,3%
	Şiddet içerikler	27	10	18	24	79
		30,3%	10,5%	25,0%	27,0%	22,9%
	Kötümserlik veren yayınlar	0	0	2	3	5
		0,0%	0,0%	2,8%	3,4%	1,4%
	Hiçbirşey dikkatimi çekmez	3	15	8	3	29
		3,4%	15,8%	11,1%	3,4%	8,4%
	Duygusal	0	4	2	8	14
		0,0%	4,2%	2,8%	9,0%	4,1%
	Diğer	14	31	16	6	67
		15,7%	32,6%	22,2%	6,7%	19,4%
Total		89	95	72	89	345
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Okul ile TV dizilerinde en çok dikkati çeken şey arasındaki ilişki incelendiğinde; toplamda 345 kişiden cinsel içerikler cevabı verenlerin oranı %32,5'dir. Korku-gerilim içerikleri cevabı verenlerin oranı %11,3 iken şiddet içeren yayınlar cevabı verenlerin oranı %22,9'tür. Kötümserlik veren yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %1,4; duygusal yayınların dikkatini çektiğini belirtenlerin oranı %4,1'dir. Diğer seçeneğini bildirenlerin oranı %19,4 iken hiçbir şeyin dikkatini çekmediğini belirtenlerin oranı ise %8,4'tür. Okul ile TV dizilerinde en çok dikkati çeken şey arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır (p<0,05).

Nitel araştırma katılımcılarından Sosyolog Nazlı Çalışkan, cinsel içerikli yayınların çocuklar üzerindeki rolüne şu şekilde dikkat çekmektedir:

“Bugün biz 30 yaşın izlediği diziyi, 10 yaşındaki çocuğa da izlettiriyoruz. Oradaki sahnelerde öpüşmek çocuktaki görsel zekâyı etkiliyor. Çocuklar anlatılanları anlamaz, onlara görsel olarak anlatıyoruz birçok şeyi, çizdirtiyoruz, ifade ediyoruz, resim üzerinden gidiyoruz. Çocuk kamera gibi kaydediyor, televizyondaki cinselliği de kaydediyor. Bu sefer bunu merak ediyor, çocukta yapmak istiyor. Biz merak etmiyoruz, ne olduğunu biliyoruz ama o bilmiyor. Hatta çocukları felsefeye benzetirler. Çocuklar her şeyi sorar merak eder. Çocuk nasıl cevap alacak, sorgulayarak cevap alacak. Çocuk bilgisayarda oyun anlatırken diyor ki; “pipimi poposunun arasına koydum, kapat dedi poponu, kapattım sonra ahh ahh diye ses çıktı” diyor. Bu çocuk burada cinsellik yaşamadı, olayın tamamı görsel. Bunları ebeveynlere yüklemek çok doğru değil ama şu açıdan sorumluluk yüklenir, ebeveynler çocuk ne izlerse kontrol etmelidir. Diğer türlü tüm objeler çocukları etkilemektedir” (Çalışkan, 02.11.2016 tarihli röportaj).

Uzman Psikolog Hakan Tokgöz ise cinsel içerikli yayınların çocuklarda erken uyarılmalara neden olduğunun altını çizerek şu şekilde bahseder:

“.....Ben, “anne ben televizyonda birilerini öpüşürken görünce benim pipim büyüyor” diyen çocuk gördüm. Anne dehşet içinde gelip, bunu bize anlatıyor. Çocuk erojen bölge, genital bölgelerden haz almaya başlıyor. O uyarıcıya maruz kaldığı zaman farkında olmuyor, çocuk bilmiyor ki onun cinsellik olduğunu. Bu yetişkin cinselliği gibi algılanmamalı. Bunu aile içinde çok fazla normalleştirirsek, çocuklar gereksiz yere erken uyarılmalara tabi olabilirler. Çocuklarda haz alma, böyle bir şey vardır” (Tokgöz, 06.11.2016 tarihli röportaj).

Nitel araştırma katılımcılarımızdan Uzman Psikiyatrist Recep Bostan’da cinsel içerikli yayınların çocukları etkilediğine dikkat çekerek:

“.....Cinsel merakı artırdığı kesindir. Çocuk ne izlerse, ona yönelik merakı artmaktadır. Bu cinsel içerikli yayın olunca ona yönelik merakı da artar. Sonuçta bununla ilgili başka arayışlara girer. Televizyondan, internete geçerek başka başka şeyler öğrenir. Cinsel merakın erken uyanmasına neden olabilir. Domino etkisi gibi diğerleri de sırayla daha erken olacaktır” (Bostan, 29.09.2016 tarihli röportaj).

Nitel ve nicel araştırmanın sonuçlarından da çıkarılacağı üzere cinsel içerikli yayınlar çocukların merakını artırmaktadır. İzlediği filmde etkilenerek cinsel içerikli yayınların dikkatini çektiğini söyleyen 7-10 yaş arası çocuklara uygulanan ölçeklerde, cinsel içerikli yayınların kategorisine alınan açık uçlu sorularda, öpme, sarılma, öpüşme, sevişme, arkadaşlık, aşk cevaplarının sıklığı dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Konya’nın merkez 3 ilçesinden sosyo-ekonomik durumları farklı 3 devlet okulu, 1 özel okuldaki 1. ve 4 sınıf arasındaki 385 öğrenciye anket uygulanmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar ve değerlendirmeler aşağıda özetlenmeye çalışılmıştır.

Cinsel merakın başladığı dönem olarak ilk çocukluk dönemi yani 0-6 yaş dönemindeki aile tutumu önem kazanmaktadır. Çocuk karşı cinsteki ve kendi vücudundaki organların farkına varmakta ve soru sorma çabası içinde merakını gidermeye çalışmaktadır. Uzman Psikolog Hakan Tokgöz’ de “...kişiliğin temellerinin atıldığı dönem 0-6 yaş arası dönemdir. Ondan sonra insan isterse 40 yaşına gelsin isterse 60 yaşına gelsin, dönüp ya 0-1 yaş arası, ya 3-6 yaş arası sıkıntıları yaşar” diyerek bu dönemin temellerinin sağlam atılması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Cinsel konularla ilgili merakını artıran bir diğer etken olarak kitle iletişim araçlarının rolü de önem kazanmaktadır. Televizyonda gördüğü cinsel içerikli yayınlarda anne babanın verdiği tepkiyle farkındalık oluşturan çocuk, soru sorma çabası içine girmektedir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin TV dizilerde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde ailenin tepkisi ne oluyor? sorusuna, %77,4 kanalı değiştiriyor cevabını vermiştir. Anne ve babanın öğrenim durumu ile TV dizilerinde çıkan sarılma, öpme sahnelerinde verdikleri tepki arasında ilişki incelendiğinde ise hiçbir okulda anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Ailelerin bu konuda bilinçsiz olması araştırmamızın ortaya çıkardığı sonuçlar arasındadır. Sosyolog Nazlı Çalışkan *"..ört, kapat, kaç bunların hepsi onu daha çekici kılmakta ve biran önce deneme ihtiyacı vermektedir."* diyerek böyle bir durumda nasıl davranılması gerektiğini bilmeyen ailenin bu konudaki tutumu çocukların dikkatini çektiğini ve bu konuları araştırmasına neden olduğunu söylemektedir.

Kitle iletişim araçlarından televizyon, çocuğun kolay ulaşımı göz önüne alındığında cinsel konularda merakını kamçulamaktadır. Aile bireyleri ile aynı programları izleyen çocuklar, televizyon yayınlarındaki müstehcen yayınlardaki görüntüleri görüp merak duygusuna kapılır. Katılımcılar, TV' de en çok dikkatinizi çeken şey nedir? açık uçlu soruya, öpme, sarılma, ayıp şeyler, sapık şeyler, arkadaşlık cevaplarıyla %32,5 cinsel içerikli yayınların dikkatini çektiğini söylerken, %22,9 şiddet içerikli yayınların, %11,3 ise korku- gerilim içerikli yayınların dikkatini çektiğini söylemiştir. Aileniz hangi programı izlemenize izin vermez? Açık uçlu soruya kan, kavga, dövüş gibi cevaplar veren katılımcıların oranı %32,7 korku ve gerilim içerikli yayınlar cevabı verilirken, cinsel içerikli yayınlar %16,2'dir.

Aileler genellikle çocuklarla beraber dizi- film izlemekte ve çocuklar bu dizi içeriklerinden ve karakterlerden etkilenmektedir. Televizyonda yayınlanan dizi oyuncularının yerinde olmak ister misiniz? sorusuna katılımcıların %55,3 evet derken, %44,7 hayır cevabını vermiştir. Bu çalışma için uzmanlarla yapılan görüşmelerden de anlaşılacağı gibi televizyon çocuğun cinsel konulara merakını artırmakta, çocuğun cinsel içerikli yayınlardan etkilenerek cinsel uyarıcılarla erken tanışmasına ve erken ergenliğe girmesine neden olabilmektedir.

Ergenler de çocuklar da kitle iletişim araçlarından televizyonun etkisi altındadır. Televizyon çok fazla cinsel içerikli yayın içermektedir. Çocuklar da çok erken yaşlarda televizyonda cinsel içerikli yayınlara maruz kalmaktadır ve bu içerik birçok araştırmacının bu durumun etkilerinin neler olabileceğini sormalarına yol açmıştır. Araştırmamızda da bunun bir etkisi olan erken ergenlik dönemine girme problemine değinilmiştir.

Çalışmada özetle, kitle iletişim araçlarından televizyonu, hayatının önemli bir parçası haline getiren çocuk, televizyon aygıtının nasıl bir dünyası olduğunu algılayamadan birçok uyarıcıyla karşılaşmaktadır. Televizyondaki programları gerçek sanan çocuk, onlar gibi olmak istemekte ve onlar gibi davranmaya çalışmaktadır.

Aileye bu konuda büyük görevler düşmektedir. Ebeveynler ilk olarak, televizyonda birlikte izleyebilecekleri doğru kanalları seçmeli ve çocukları kendi başlarına televizyon karşısında bırakmamalıdır. Televizyonda çocuklara uygun olmayan yayınlar denk geldiğinde, telaş yapıp değiştirilmemeli, çocuğa sorular sorarak sorunla yüzleşmesi gerektiği hatırlatılmalıdır. Çocuklara verilecek olan cinsel eğitim, çocuk soru

sormaya başladığı andan itibaren yaşına uygun olarak verilmelidir. Çocuğun gelişim evrelerini tamamlayarak ergenlik dönemine gelen ergeni, erken cinsel uyarıcılardan uzak tutmak anne babaların sorumluluğu olacaktır. Bu dönemde gelişen ve artan hormonların etkisiyle, cinsel gerilimi rahatlatmak isteyen çocuğunuz, cinsel deneyimi yaşamak isteyebilecektir. “Çocuğun fikirlerine saygı gösteren, düşüncelerini destekleyebilecek, bastırma yerine konuşarak anlaşılabilir, baskı ve otoriteyi kısıp, sınırları devam ettirerek, tamamen serbest bırakmak da yanlıştır çocuk ile arkadaş gibi olunması gerekir.” diyen Uzman Psikiyatrist Recep Bostan, ailenin bu dönemdeki önemine dikkat çekmektedir. Bu dönemde, Uzman Psikolog Hakan Tokgöz’ ün deyişiyle, “ergen tamamen serbest de bırakılmamalı, baskı altına da alınmamalıdır”.

Aileler, çocukların onları değerli ve bilgi kaynağı olarak gördüğünün bilincinde olmalı ve bu doğrultuda çekinmeden her soruya doğal cevaplar vermelidir. Anne ve babanın denetleme mekanizması ergen tarafından cinsel güvenliğinin anne babanın sorumluluğunda olduğu hissi uyandırır. Sosyolog Nazlı Çalışkan “...aileler ve çevre bunu yapıyor, çocuk ergenlikte deyiş kenara çekiliyor. Buda ailenin işini kolaylaştırıyor.” diyerek ailenin bu dönemde çocuğu göz ardı ettiğine değinmektedir. Cinsellik konusu tabu olarak görülmeden, çocuk istediği anda kaçamak cevaplar verilmeden, ergenliğe hazırlanmalıdır. Anne babayı bilgi kaynağı olarak gören ergenler diğer kaynaklara yönelme gereksinimi duymayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aral, N. ve Akdaş, Y. (1997) Çocukların televizyon ve diğer etkinliklere harcadıkları sürenin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 99-105.
- Arslan, A. (2004). Sosyolojik Bir Olgusu Olarak Televizyon, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Bostan, R. (29.09.2016) Uzman Psikiyatrist, “Çocuklarda Ergenlik Dönemi ve Televizyon” konulu görüşme. Konya.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 28, s.31-44.
- Can, A.(2000). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri; Örnek Program: Reality Show’ lar. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 1(3), 14-17.
- Can, A. (2006). *Çocuk ve Çizgi Film*. Konya: Öz Eğitim Yayınları.
- Çakmaklı, K. (1997). *Aile, Çocuk ve Televizyon*. İstanbul: Seha Yayıncılık.
- Çalışkan, N. (02.11.2016). Sosyolog, “Çocuklarda Ergenlik Dönemi ve Televizyon” konulu görüşme. Konya.
- Çamurdan, A. (2007). Görsel Medyanın Çocuk Sağlığına Etkileri, *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 16 (2), 25-30.
- Ertürk, Dilek, Y. (2004). Çocuk ve Televizyon Etkileşiminde Aile. *I.Uluslararası Çocuk ve İletişim Konferansı*, 271-277.
- Gregory, M. Erik (2013) Çocukların Medya Kullanımı: Pozitif Psikoloji Yaklaşımı. Hazırlayan: Haluk Yavuzer, Mustafa Ruhi Şirin. 1.Türkiye Medya ve Çocuk Kongresi Bildiriler Kitabı İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları: 105 Yayın Dizisi: 2(6), 91-115.

- Gürün, O. A. (1984). *Çocuğumuzu Tanıyalım*. İstanbul: İnkılap.
- İrkin, Ayça, Ç. (2012). *Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri*, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Kapferer, Jean N. (1991). *Çocuk ve Reklam* (Çeviren: Şermin Önder). İstanbul: Afa Yayınları.
- Kasım, M. (2013). *Reklam Fotoğrafçılığı* (2.baskı). Konya: Çizgi Yayınevi.
- Korkmaz, H. (1999). *Çocuğumu Nasıl Yetiştireyim?* .İstanbul: Nesil Yayın-Basım.
- Kulaksızoğlu, A. (1999). *Ergenlik Psikolojisi* (2.baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Mountrose, P. (2000). *6 ila 18 Yaş Çocuklarıyla Sorunları Çözmede 5 Aşama* (Çeviren: Sermin Can). İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Mutlu, E. (2008). *Televizyonu Anlamak* (2.basım). Ankara:Ayraç Kitapevi.
- Orvin, H. G.(1997). *Çağındaki Çocuğunuzu Anlamanın Yolları* (Çeviren: Ayşe Güran). Ankara: HYB Yayıncılık.
- Öztürk, C. ve Karayağız, G. (2007). Çocuk ve Televizyon. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(2), 81-85.
- Öztürk, Hüseyin, E. (2002) *Çocuk ve Aile*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Pembecioğlu, N. (2013). Gelecek Kurguları ve Medya Algıları. *1.Türkiye Medya ve Çocuk Kongresi Bildiriler Kitabı*. Hazırlayan: Haluk Yavuzer, Mustafa Ruhi Şirin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:104, 1(5), 397-429.
- Pembecioğlu, N. (2006). *İletişim ve Çocuk / İletişim Ortamlarında Çocuk ve Reklâm Etkileşimi*, Ankara: Ebabil Yayınları.
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun Yokoluşu* (Çeviren: Kemal İnal). Ankara: İmge Kitapevi.
- Saygılı, S. (2002). *Ergenlik Sorunları*. İstanbul: Elit Yayınları.
- Şirin, Ruhi, M. (1998). *Televizyon Çocuk ve Aile*. İstanbul: İz Yayıncılık
- Şişman, M.(2007). *Eğitim Bilimine Giriş* (3.baskı). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Söylemez, S. (2005) *Ergenlik Hakkında "Bu Çocuk Ne Zaman Büyüdü"* (3.baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Tokgöz, H. (06.10.2016). Uzman Psikolog, "Çocuklarda Ergenlik Dönemi ve Televizyon" konulu görüşme. Konya.
- Turam, E. (1996). *Ekranaltı Çocukları* (1.basım). İstanbul: İrfan Yayıncılık.
- TÜBİTAK (Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi) (2007). *Psikanalitik Yaklaşım: Bilinçaltından Notlar Kimim Ben?*. <http://www.biltek.tubitak.gov.tr> , Erişim Tarihi: 28.10. 2015.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuk Psikolojisi* (28.baskı). İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Yılmaz, H. (2014) Türk Eğitim Sisteminde Trafik Eğitiminin Yeri ve Yapılması Gerekenler. *Uluslar arası Yönetim ve Sosyal Araştırma Dergisi*, 1(2), 11-21.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Gençlik Çağı* (11.Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.